

ทุเรียนพืชเศรษฐกิจกับการสร้างมูลค่าเพิ่ม: อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

Durian economic crops and value creation: Khun Han District Sisaket Province

พระนัชพล ฐิตปณโณ (คงพันธ์)

Phra Natchaphon Thitapaño

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkomrajavidyalaya University

Email: natchapon23@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 23 กรกฎาคม 2564

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 24 สิงหาคม 2564

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 24 กันยายน 2564

บทคัดย่อ (Abstract)

จังหวัดศรีสะเกษนั้นเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการปลูกทุเรียนเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนเป็นอย่างมาก “ทุเรียน” เป็นราชาแห่งผลไม้ไทยที่คนส่วนใหญ่จะรู้จักกันดี แหล่งที่ปลูกทุเรียนในประเทศไทย ซึ่งหนึ่งในนั้น คือ จังหวัด “ศรีสะเกษ” ในปัจจุบันผลผลิตทุเรียนศรีสะเกษ เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค ซึ่งผลผลิตไม่เพียงพอกับความต้องการของตลาด ความเป็นเอกลักษณ์ของทุเรียนศรีสะเกษนั้นอยู่ที่เนื้อนุ่ม กรอบ รสชาติดี ไม่แฉะติดมือ และมีพู่ที่สวยงาม สาเหตุที่ทำให้ทุเรียนศรีสะเกษได้รับความนิยมมาก เกิดจากที่มีผู้ได้มาลิ้มลองทุเรียนของดีศรีสะเกษแล้วเกิดติดใจ จนทำให้คนหันมาสนใจกินทุเรียนจากศรีสะเกษมากขึ้น ตลอดจนการประชาสัมพันธ์เชิงรุกทุกปี โดยเฉพาะการจัดงาน “เทศกาลเงาะ-ทุเรียน และของดีศรีสะเกษ” และการจัดทำให้หมู่บ้านเป็นหมู่บ้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวมาเรียนรู้ มาพักแบบโฮมสเตย์ มาสัมผัสวิถีเกษตรกรรมผู้ปลูกทุเรียนแห่งภาคอีสานเพิ่มมากขึ้นในทุกๆ ปี

คำสำคัญ: ทุเรียนมูลค่าเพิ่ม, อำเภอขุนหาญ, จังหวัดศรีสะเกษ

Abstract

Sisaket is one of provinces in Thailand that plants durian, to earn in come for people in villages. Durian is the king of fruits as his staked by people. Durian of Sisaket is one of the most important crops in this province and represents Sisaket province and Thailand worldwide. The king and queen market and of fruits has a lot. They are not enough to meet demand to people in Thailand worldwide. The highlight is durian of Sisaket province are smooth, crispy good test, not messy and beautiful lobe. “Rambutan, Durian season of Sisaket” is the best exhibition that make people know and test the testy durian of Sisaket.

The agritourism in the village attract to tourist to learn and join the activity of farmer life style every year.

Keywords: Value-added Durian, Khun Han District, Sisaket Province.

บทนำ (Introduction)

ทุเรียน มีฉายาว่าเป็นราชาแห่งผลไม้ ด้วยลักษณะเปลือกที่มีหนามแหลมคม และเนื้อที่มีรสชาติอร่อยยากที่จะหาผลไม้อื่นมาเทียบ ทุเรียนในประเทศไทยนั้นมีมากกว่า 30 สายพันธุ์ ซึ่งแต่ละสายพันธุ์ก็มีรสชาติและเสน่ห์ที่แตกต่างกันออกไป เป็นที่นิยมบริโภคกันโดยทั่วไปทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ จากใช้บริโภคในครัวเรือนโดยตรงแล้วก็สามารถใช้เป็นส่วนประกอบอาหารคาวหวานของคนไทยในรูปแบบต่างๆ ทุเรียนนั้นยังเป็นพืชอุตสาหกรรมด้วย ทุเรียนได้ชื่อว่าเป็น fest for food และเป็นผลไม้เศรษฐกิจชนิดหนึ่งของประเทศไทยที่มีความโดดเด่นเฉพาะตัว อีกทั้งยังเชื่อว่าเป็นไม้มงคลในบางท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการเกษตร, อัดสำเนา : 2552) ประเทศไทยมีผลไม้หลายชนิดผลิตผลออกตามฤดูกาลตลอดปี บางชนิดออกผลในฤดูกาลที่ตรงกัน เช่น มะม่วง ทุเรียน ทำให้ผลิตผลราคาตกต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปีที่มีผลผลิตสูง ปัจจุบันวิทยาการทางการเกษตรได้ช่วยให้ชาวสวนสามารถขยายช่วงฤดูการผลิตทุเรียนออกสู่ตลาดได้ เริ่มจากเดือนกุมภาพันธ์ จนถึงเดือนตุลาคม โดยแบ่งประเภทการผลิตเป็นทุเรียนก่อนฤดู และทุเรียนตามฤดูกาลปกติ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2552 : อัดสำเนา)

ปัจจุบันมีการปลูกทุเรียนมากในทุกภาคของประเทศไทย กล่าวได้ว่า ทุเรียนไทยมีราคาแพงเมื่อเทียบกับผลไม้ไทยประเภทอื่น (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2561) มีผู้ขนานนามทุเรียนว่าเป็นราชาแห่งผลไม้แต่เดิมชาวสวนทุเรียนปลูกทุเรียนให้เติบโตตามธรรมชาติ ผลผลิตน้อย ปัจจุบันมีการเลือกพันธุ์ มีเทคนิคให้ปุ๋ย ตัดแต่งกิ่ง ป้องกัน และกำจัดโรคแมลง ทุเรียนจึงให้ผลผลิตได้ดี ผลทุเรียนมีลักษณะเปลือกหนามมีหนามแหลม เมื่อผลแก่จัดมีกลิ่นแรง คนที่ชอบรับประทานทุเรียนบอกว่าหอมคนที่ไม่ชอบบอกว่าเหม็น เมื่อผลสุกเนื้อทุเรียนสีเหลือง มีรสหวานเนื้อละเอียดนุ่มนวล เมล็ดสีน้ำตาล ไม่ควรรับประทานมาก เพราะจะรู้สึกร้อนและอึดอัด ทุเรียนรสอร่อยรับประทานแต่น้อยพอเหมาะพอดี (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2561 : ออนไลน์)

ประชากรในจังหวัดศรีสะเกษ มีอาชีพประกอบเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก ได้แก่ การทำนา ทำสวนจังหวัดศรีสะเกษมีพื้นที่ตั้งอยู่ขอบแอ่งที่ราบสูงโคราช ทิศใต้ติดแนวเทือกเขาพนมดงรัก ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา และเป็นต้นกำเนิดแม่น้ำหลายสาย คือ ห้วยสำราญ ห้วยชะยุ้ง ห้วยทา ห้วยเหนือ และห้วยทับทัน พื้นที่ลาดเอียงไปทางทิศเหนือ มีอำเภอกันทรลักษ์ และอำเภอกันทรวิชัยตั้งอยู่บริเวณแนวเทือกเขาพนมดงรักซึ่งเป็นเส้นแบ่งพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา เป็นแหล่งปลูกทุเรียนที่สำคัญของจังหวัดศรีสะเกษ ทุเรียนได้ถูกนำเข้ามาปลูกที่จังหวัดศรี

สะเกษ ครั้งแรกปี พ.ศ. 2528 โดยเกษตรกรที่ไปรับจ้างชาวสวนทุเรียนจังหวัดจันทบุรี เมื่อถูกเลิกจ้างจึงเดินทางกลับมาประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ ที่บ้านเกิด ได้นำต้นพันธุ์ทุเรียนหมอนทองมาปลูกที่อำเภอขุนหาญ ซึ่งทุเรียนได้เจริญเติบโตและให้ผลผลิตได้ดี และจึงมีเกษตรกรรายอื่นสนใจปลูกทุเรียนตามมากขึ้น

จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีอะไรมากกว่าที่คิด โดยเฉพาะล่าสุด ทุเรียนภูเขาไฟ สินค้าใหม่ของจังหวัดเป็นที่โด่งดังด้วยแรงโปรโมตจากทุกฝ่าย ขณะที่การค้าการลงทุนในจังหวัดก็ถือว่าเติบโตอย่างรวดเร็วจนเทียบชั้นอันดับต้นๆ ของอีสาน “ทุเรียน” ที่คนส่วนใหญ่มักจะรู้จักกันดี สำหรับแหล่งปลูกทุเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ อย่างที่รู้กันดีกว่าทุเรียนแต่ละสายพันธุ์นั้นจะมีความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง ทั้งหน้าตา กลิ่น สี และรสชาติ ซึ่งนอกจากสายพันธุ์ แตกต่างกันไป จะมีผลทำให้ทุเรียนแตกต่างกันแล้ว พื้นที่ที่ปลูกทุเรียนนั้นก็ยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ทุเรียนมีความแตกต่างกัน แม้จะเป็นสายพันธุ์เดียวกัน แม้ว่าสายพันธุ์ทุเรียนหมอนทองที่ปลูกอยู่ที่ศรีสะเกษนั้นจะมาจาก จังหวัดจันทบุรี แต่เนื่องจากพื้นที่ในการปลูกด้วยสภาพแวดล้อมของศรีสะเกษ ซึ่งเป็นพื้นที่ดินภูเขาไฟเก่า มีอากาศแห้งแบบที่ราบสูง ไม่เหมือนกับทางจันทบุรีที่มีฝนตกชุกกว่าทำให้แม้ว่าจะเป็นสายพันธุ์เดียวกันแต่ก็มีรสชาติแตกต่างกันไปตามพื้นที่ที่ปลูก เป็นต้น

บทความนี้ผู้เขียนได้นำเสนอประเด็นสำคัญของทุเรียนพืชเศรษฐกิจกับการสร้างมูลค่าเพิ่ม: อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ โดยเน้นสาระการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร ลักษณะภูมิประเทศ การทดลองปลูกทุเรียน ลักษณะทั่วไปของทุเรียน สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม พันธุ์ทุเรียนดังความสังเกตต่อไป

1. การสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร

ความหมายที่เกี่ยวข้องกับการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร การสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร หมายถึง การนำผลผลิตทางการเกษตรมาแปรสภาพจากลักษณะเดิมไป เป็นกระบวนการผลิตไม่ซ้ำซ้อน ซึ่งอาจเกิดจากการแปรสภาพตามธรรมชาติให้ต่างไปจากเดิมเพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งมีทั้งสินค้าเกษตรด้านที่ไม่ใช่อาหารและด้านอาหาร และกระบวนการแปรรูปและถนอมอาหาร ทำให้สินค้ามีราคาและมูลค่ามากกว่าที่เคยมี ลดปัญหาผลผลิตล้นตลาด ส่งเสริมให้เกิดอาชีพ ค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้าเกษตรลดลง (กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน, 2561 : 1 - 2)

การส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มจากสินค้าเกษตรไปสู่การแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารมี ดังนี้

- 1) การ อบ ตากแห้ง เป็นวิธีการถนอมอาหาร ทำให้เก็บอาหารไว้ได้นานขึ้น เช่น กุ้งแห้ง ลำไยอบแห้ง
- 2) การเผา คั่ว หรือทอด ผลิตภัณฑ์อาหารพร้อมบริโภค เช่น น้ำพริก
- 3) การแช่แข็ง เช่น ข้าวแกงทอดกึ่งสำเร็จรูปเป็นอาหารในลักษณะแช่แข็ง เนื่องจากมีส่วนผสมของสมุนไพรและเครื่องเทศหลายชนิดให้อยู่ในรูปแบบสากล สะดวกต่อการรับประทานและเก็บรักษาได้นาน

- 4) การทำเค็ม โดยหมักเกลือ อาจนำไปผึ่งแดดหรือไม่ก็ได้ เช่น ปลาเค็ม
- 5) การหมัก เช่น ปลาร้า น้ำปลา เต้าเจี้ยว
- 6) การดอง เช่น ชিংดอง มะม่วงดอง
- 7) การทำให้แห้งโดยอาศัยธรรมชาติการผึ่งลม เช่น ปลา เนื้อสัตว์ ต້องอาศัยแสงแดดเพียงพอ
- 8) การฉายรังสีอาหาร เป็นการนำอาหารไปรับรังสีจากต้นกำเนิดรังสี ในปริมาณที่เหมาะสม รังสีที่ใช้ฉายอาหารได้แก่ รังสีแกมมา รังสีเอกซ์ และรังสีอิเล็กตรอน (กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2561 : 1-2)

สรุปได้ว่า การสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร เป็นการแปรสภาพสินค้าจากสภาพเดิมเป็นโอกาสทางการตลาดใหม่ ๆ หรือเพื่อให้สิ่งที่มีอยู่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งนวัตกรรมเป็นสิ่งทีภาคธุรกิจและผู้ประกอบการนิยมนำมาใช้ในการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์และบริการ

2. ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดศรีสะเกษ เป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ลักษณะภูมิประเทศทางตอนใต้เป็นที่สูง และค่อย ๆ ลาดต่ำไปทางเหนือลงสู่ลุ่มแม่น้ำมูลซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของจังหวัดปัจจุบันมีเนื้อที่ 8,840 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยอำเภอ 22 อำเภอ มีประชากรราว 1.47 ล้านคน (ประกาศสำนักทะเบียนกลาง, 2562 : 2) สภาพดินฟ้าอากาศซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการออกดอกออกผลโดยผลผลิตทุเรียนของศรีสะเกษ จะออกสู่ท้องตลาดในช่วงเดือนมิถุนายน ซึ่งผลผลิตทุเรียนจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะเริ่มมีตั้งแต่เดือนเมษายน - พฤษภาคม ถือเป็นผลดีที่ช่วยทำให้การกระจายการตลาดทุเรียนได้ ไม่ให้ออกพร้อมกันจนทำให้ราคาตกต่ำได้

ทุเรียนจังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างจากทุเรียนจากแหล่งอื่นอย่างไร เป็นคำถามที่คนศรีสะเกษ น่าจะถูกตั้งคำถามจากคนจังหวัดอื่นบ่อยที่สุด (ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษและสำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ 2561 : 15) ซึ่งตอบได้ว่าเกิดจากสภาพของดินภูเขาไฟซึ่งเป็นบริเวณที่ราบเชิงเขาตามแนวเทือกเขาพนมดงรัก บริเวณอำเภอกันทรลักษ์ และอำเภอขุนหาญ ซึ่งดินเกิดจากการสลายตัวของหินบะซอลท์ หินแอนดีไซต์ มีคุณสมบัติเหมาะสมกับการปลูกไม้ผล และที่สำคัญมีปริมาณธาตุ กำมะถันอยู่ในดินโดยธรรมชาติ จึงส่งผลให้ทุเรียนมีความกรอบ มัน มากกว่าความหวาน จึงอร่อยถูกปาก และความเอาใจใส่ของเกษตรกรที่มุ่งเน้นในเรื่องคุณภาพจึงทำให้ ทุเรียนศรีสะเกษ อร่อยที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย

อำเภอกันทรลักษ์ เป็นต้นกำเนิดของทุเรียนภูเขาไฟ หรือเรียกได้ว่า เป็นตำนานของทุเรียนภูเขาไฟ ซึ่งได้มีการนำทุเรียนจากจังหวัดจันทบุรี มาปลูกบนดินแดนภูเขาไฟเทือกเขาพนมดงรักจังหวัดศรีสะเกษ เป็นแห่งแรกที่อำเภอกันทรลักษ์ เมื่อประมาณ 30 ปีก่อน ซึ่งปัจจุบันเป็นแหล่งปลูกทุเรียนที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัดศรีสะเกษ พื้นที่ปลูกทั้งหมดกว่า 2,500 ไร่ ทุเรียนที่ปลูกบนดินภูเขาไฟ มีรสชาติกรอบนอก นุ่มใน

และมีกลิ่นฉุนน้อยกว่าการปลูกในพื้นที่อื่น ๆ นั้นจึงกลายเป็นที่มาของทุเรียนภูเขาไฟ ซึ่งกลายเป็นอัตลักษณ์ที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับอาชีพเกษตรกรชาวสวนทุเรียน เหตุที่ต่อท้ายด้วยคำว่า “ภูเขาไฟ” เพราะทุเรียนปลูกบนพื้นที่ดินที่อุดมไปด้วยหินบะซอลต์ จากภูเขาไฟ มีลักษณะเป็นดินสีแดงเด่นชัด ซึ่งมีคุณสมบัติให้แร่ธาตุอาหารแก่พืชสูง หน้าดินลึก ระบายน้ำได้ดีและสามารถปลดปล่อยธาตุอาหารให้พืชได้อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งหินภูเขาไฟจะกระจายอยู่ทั่วไปเป็นหย่อม ๆ ในเขตพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ (สมพูนทรัพย์ กล้าวิกรณ์, 2560 : ออนไลน์) แต่จะรวมตัวกันเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่อยู่ใน 3 อำเภอ ด้วยสภาพของดินภูเขาไฟโบราณ แถบเทือกเขาพนมดงรัก อำเภอบึงนาราง อำเภอกันทรลักษณ์ ทำให้ดินที่นี่มีคุณภาพดี มีแร่ธาตุครบถ้วน ผลผลิตที่ได้เลยมีลักษณะพิเศษ จังหวัดศรีสะเกษส่วนใหญ่จะเป็นทุเรียนสายพันธุ์ทุเรียนหมอนทอง

ดังนั้นสาเหตุที่ทำให้ทุเรียนศรีสะเกษ ได้รับความนิยมนั้นก็เกิดจากมีผู้ที่ได้มาลิ้มลองทุเรียนของดีศรีสะเกษแล้วเกิดติดใจ บอกกันปากต่อปากและสื่อสารกันทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ จนทำให้คนหันมาสนใจทานทุเรียนจากเมืองศรีสะเกษมากขึ้น ทั้งหมดนี้ทุเรียนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละสายพันธุ์ แต่ละพื้นที่ปลูกที่ให้รสชาติอร่อยแตกต่างกัน ที่สำคัญคือทุเรียนเป็นผลไม้ไทยที่มีราคาแพง ส่งผลให้ตลาดมีความต้องการทุเรียนภูเขาไฟจากศรีสะเกษสูงมากและเกษตรกรสามารถทำการตลาดทุเรียนออนไลน์ได้เอง

สำหรับในส่วนของการดำเนินงานด้านการพัฒนาและการบริหารจัดการสินค้าทุเรียนของจังหวัดศรีสะเกษ อย่างยั่งยืน (ศูนย์ปฏิบัติการข้าวส่งเสริมการเกษตร จังหวัดศรีสะเกษ, 2557 : 4) ได้มีการดำเนินการในเรื่องนี้อย่างต่อเนื่องมาตลอด โดยมีส่วนราชการสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัด ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัด ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ และหน่วยงานอื่นๆ ทั้ง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์ภาคเอกชน ร่วมกันบูรณาการการดำเนินงานอย่างจริงจังจนสามารถขับเคลื่อนให้ทุเรียนศรีสะเกษ เป็นที่รู้จักและยอมรับของผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ อีกทั้งสำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ ยังเป็นศูนย์กลางการดำเนินงานการพัฒนาทุเรียนศรีสะเกษ มีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผลผลิตทุเรียน ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพความเป็นอยู่ของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนในการรวมกลุ่มอาชีพ และการเชื่อมโยงตลาด โดยได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการส่งเสริมและพัฒนา

เกษตรจังหวัดศรีสะเกษ ได้กล่าวไว้ว่า ศักยภาพทางภูมิศาสตร์ สภาพพื้นที่และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม อากาศดี น้ำดี ภูเขาไฟที่มอดดับ ดินมีแร่ธาตุเหมาะสม ทำให้การปลูกทุเรียน ไม่ผลหลายชนิดหรืออย่างพาราได้คุณภาพ โดยเฉพาะทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ มีรสหวานมัน กลมกล่อม อร่อยมาก เป็นพืชเศรษฐกิจเฉพาะถิ่นที่มีการส่งออกและนำเงินเข้าประเทศปีละหลายร้อยล้านบาท ประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดศรีสะเกษ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีพื้นที่การเกษตรกว่า 4 ล้านไร่ เป็นพื้นที่เพื่อการทำนา ทำ

พีชไร้ ทำพีชสวน เลี้ยงสัตว์ หรือทำประมง การปลูกไม้ผลเศรษฐกิจสำคัญ ได้แก่ ทุเรียน เงาะ ลองกอง มังคุด ลำไย มะม่วง ฝรั่ง และสะตอ ปลูกอยู่ในเขตภูเขาไฟเก่าที่มอดดับแล้ว สว่าง กาลพัฒน์ (ออนไลน์)

หลายคนอาจเลือกเดินทางไปชิมผลไม้ในพื้นที่ภาคตะวันออกมาแล้ว ไม่ว่าจะไปในจังหวัดตราด จันทบุรี ระยอง แต่หากยังไม่จุใจและต้องการความแปลกใหม่ขึ้นไปอีก ขอเชิญชวนทุกท่านมาเที่ยวและชิม ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ แหล่งปลูกผลไม้คุณภาพดีแห่งหนึ่งของเมืองไทย ในช่วงเดือนมิถุนายน- กรกฎาคม ทุกปี เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรชาวสวนนำผลผลิตมาจำหน่ายให้กับผู้บริโภคโดยตรง เพื่อสร้างโอกาสทางการตลาด และเป็นส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด โดยจัดบริการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้วยการนำนักท่องเที่ยวเข้าชมสวนทุเรียนเลือกชิมและเลือกซื้อทุเรียนจากสวนในราคาอ่อมเยา ธรรมวรรณ เจริญวงศ์ พิสิฐ (ออนไลน์) การจัดการการผลิตทุเรียนคุณภาพสำหรับบริโภคสดเพื่อการส่งออกในลักษณะเครือข่าย ธุรกิจที่มีความมั่นคงและยั่งยืนระหว่างเกษตรกรและผู้ประกอบการ พบว่า การจัดการสวนทุเรียนอย่างถูกต้อง เหมาะสม ครบถ้วน และทันเวลาในแต่ละช่วงของการพัฒนาการของทุเรียน จะทำให้เกษตรกรสามารถผลิตทุเรียนที่มีคุณภาพ ปริมาณ (สวนทุเรียนแปลง 1 และ 2) และในช่วงเวลาที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด (สวนทุเรียนแปลง 1) และมีโอกาสได้กำไรสุทธิโลกรัมละ 8.71-11.79 บาท และคุ้มค่าในการลงทุนแม้ว่าราคาขายจะลดลง 30% ของราคาขายเฉลี่ยฤดูกาลผลิต 2549/2550 เสริมสุข สลักเพ็ชร และคณะ (2550)

สรุปได้ว่า ทุเรียนที่ปลูกอยู่ที่ศรีสะเกษ จากพื้นที่ในการปลูก และด้วยสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศของจังหวัดศรีสะเกษ เป็นพื้นที่ดินภูเขาไฟเก่า มีอากาศแห้งแบบที่ราบสูง ไม่เหมือนกับภาคอื่นที่มีฝนตกชุกกว่า แม้ว่าจะเป็นสายพันธุ์เดียวกันแต่ก็มีรสชาติแตกต่างกันไปตามพื้นที่ที่ปลูก และความเป็นเอกลักษณ์ของทุเรียนศรีสะเกษ เพื่อส่งเสริมการตลาดและเพิ่มช่องทางการตลาด และเพื่อเปิดโอกาสให้แก่เกษตรกรชาวสวนผลไม้ได้นำผลผลิตที่มีคุณภาพนำมาจำหน่ายให้กับผู้บริโภคหรือประชาชนที่สนใจ ในผลผลิตโดยตรง เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร

3. การทดลองปลูกทุเรียน

ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ เริ่มดำเนินการตามแผนการดำเนินงานตั้งแต่ปี 2554 โดยเน้นการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ระบาดอย่างรุนแรง คือ โรครากและโคนเน่า เพลี้ยไฟ ไรแดง และหนอนเจาะลำต้น ทุเรียนในแปลงทุเรียนทุกแปลงของจังหวัดศรีสะเกษ ในพื้นที่ 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอกันทรลักษ์ อำเภอขุนหาญ และอำเภอศรีรัตนะ ผลการดำเนินการ ดังนี้ (ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ และสำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ, 2554 : 5)

เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดการองค์ความรู้และทักษะในการบริหารจัดการสวนที่ดีส่งผลให้ผลผลิตทุเรียนด้อยคุณภาพ เช่น ขาดเทคโนโลยีการตัดแต่งกิ่ง ตัดแต่งทรงพุ่ม ตัดแต่ง ดอก และตัดแต่งผล ขาด

เทคโนโลยีการบริหารการจัดการดิน ปุ๋ยและน้ำอย่างเหมาะสมเพื่อให้ต้นสมบุรณ์ ขาดองค์ความรู้ในเรื่อง โรค-แมลง และการป้องกันกำจัดที่ถูกต้องตามหลักวิชาการเกษตร ขาดความรู้ด้านการตลาด ขาดความรู้ ความชำนาญในการเก็บเกี่ยวผลทุเรียนคุณภาพ (ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษและสำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ, 2554 : 5)

จากปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ต้นทุเรียนทรุดโทรมบางกิ่งแห้งตายหรือแสดงอาการยืนต้นตายผลผลิต ที่ได้ด้อยคุณภาพผลผลิตต่ำและต้นทุนการผลิตสูง เป็นต้น

4. ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับทุเรียน

ทุเรียน เป็นไม้ผลยืนต้นขนาดใหญ่ สามารถเจริญเติบโตและให้ผลผลิตได้ดีในเขตที่มีสภาพอากาศ ร้อนชื้น อุณหภูมิที่เหมาะสม ประมาณ 10 ถึง 46 องศาเซลเซียส มีจำนวนปริมาณน้ำฝนไม่น้อยกว่า 2,000 มิลลิเมตรต่อปีมีการกระจายตัวของฝนดี ความชื้นสัมพัทธ์ของอากาศสูงประมาณ 75 ถึง 85 เปอร์เซ็นต์ ดิน มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง (pH) ประมาณ 5.5 ถึง 6.5 (กรมวิชาการเกษตร)

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม คือ สภาพดิน ควรเป็นดินร่วน ดินร่วนปนทราย ดินเหนียวปนทรายที่มีการระบายน้ำได้ดี และมีหน้าดินลึก เพราะทุเรียนเป็นพืชที่อ่อนแอต่อสภาพน้ำขัง และความเป็นกรดต่าง ของดินอยู่ระหว่าง 5.5 ถึง 6.5 หากจำเป็นต้องปลูกทุเรียนในสภาพดินทราย จำเป็นจะต้องนำหน้าดินจาก แหล่งอื่นมาเสริม ต้องใส่ปุ๋ยคอกรวมถึงต้องมีการดูแลเรื่องการให้น้ำมากเป็นพิเศษ และแหล่งน้ำต้อง เพียงพอด้วย เพียงเท่านี้การปลูกทุเรียนก็เป็นไปได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ในการปลูกทุเรียนซ้ำ ๆ ในพื้นที่ เดิม (กรมวิชาการเกษตร)

แหล่งน้ำ มีแหล่งน้ำจัดให้ต้นทุเรียนได้เพียงพอตลอดทั้งปี อุณหภูมิและความชื้น ทุเรียนชอบอากาศ ร้อนชื้น อุณหภูมิที่เหมาะสมอยู่ในช่วงประมาณ 25 ถึง 30 องศาเซลเซียส มีความชื้นสัมพัทธ์ในอากาศ ประมาณ 75 ถึง 85 เปอร์เซ็นต์ หากปลูกในพื้นที่ที่มีอากาศแห้งแล้ง พื้นที่ที่มีอากาศร้อนจัดเย็นจัด และมี ลมแรง จะพบปัญหาใบไหม้หรือใบร่วง ทำให้ต้นทุเรียนไม่เจริญเติบโตหรือเติบโตช้าให้ผลผลิตช้าและน้อยไม่ คุ่มต่อการลงทุน (กรมวิชาการเกษตร)

ก. พันธุ์ทุเรียน

1) พันธุ์ชะนี ลักษณะเด่น เนื้อละเอียดเหนียว สีสวย มีสีเหลืองเข้ม การสุกของเนื้อในผลเดียวกัน สม่ำเสมอ ทนทานต่อโรครากเน่าโคนเน่าพอสมควร ลักษณะด้อย ออกดอกติดผลไม่ดี มักพบอาการแกน เต่าเผา ไล่ชิม กอมแล้วเนื้อแฉะ กลิ่นฉุน คุณภาพเนื้อ ไม่เหมาะสำหรับแปรรูป

2) พันธุ์หมอนทอง ลักษณะเด่น เนื้อหนา เมล็ดลีบ กลิ่นไม่แรง ติดผลดี ผลสุกเก็บได้นาน ไม่ค่อย พบอาการแกน เต่าเผาหรือไล่ชิม คุณภาพเนื้อเหมาะสำหรับการแปรรูป ในรูปแบบของการแช่แข็ง กวน

และทอดกรอบ ลักษณะด้อย ไม่ทนทานต่อรากเน่า โคนเน่า เนื้อหยาบ สีเนื้อเหลืองอ่อน (ไม่เข้ม) มักพบการสุกไม่สม่ำเสมอ อาจสุกทั้งผล สุกบางพู หรือสุกบางส่วนในพูเดียวกัน

3) พันธุ์ก้านยาว ลักษณะเด่น เนื้อละเอียดเหนียว สีเนื้อสม่ำเสมอ เมื่อสุกงอมแล้วเนื้อไม่แฉะ ติดผลดี พบอาการแกนเล็กน้อย ติดผลง่าย ผลมีขนาดปานกลางถึงใหญ่ ลักษณะด้อย เปลือกหนา เนื้อไม่ค่อนหนา เมล็ดมีขนาดใหญ่และมีจำนวนมากเป็นไส้ซึ่มง่าย มีอาการเต่าเผาปานกลาง ไม่ทนทานต่อโรครากเน่า โคนเน่า ถ้าหากมีจำนวนมากคุณภาพผลจะไม่ดีและจะทำให้กิ่งแห้งตายในภายหลัง อายุการให้ผลหลังปลุกชำ ผลสุกเก็บได้นาน ก้นผลจะแตกง่าย

4) พันธุ์กระตุม ลักษณะเด่น ออกดอกเร็ว ผลแก่เร็วจึงขายได้ราคาดีและไม่มีปัญหาไส้ซึ่ม อายุการให้ผลหลังปลุกเร็ว ติดผลดี ผลดก ลักษณะด้อย ไม่ทนทานต่อโรครากเน่า โคนเน่า ผลมีขนาดเล็ก เนื้อบาง ถ้าออกผลล่าช้าไปตรงกับกรออกผลของพันธุ์อื่นจะมีปัญหาเรื่องตลาด (กรมวิชาการเกษตร)

ข. ปัญหาผลิตภาพการผลิตต่ำ (Low Productivity) ปัญหาหลัก ๆ ที่ทำให้การผลิตต่ำ ประกอบด้วย (ประสาท เกศพิทักษ์, 2555 : ออนไลน์)

1) ทรัพยากรดินเสื่อมโทรม การใช้ที่ดินต่อเนื่องเป็นเวลานานโดยขาดการบำรุงรักษาอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ทำให้ผืนดินเสื่อมโทรมลง นอกจากนี้การนำผลผลิตออกไปและเศษเหลือไปใช้อย่างไม่มีประสิทธิภาพ การส่งเสริมพลังงานชีวมวล (เศษเหลือ biomass) ในด้านพลังงานก็ทำให้ดินเสื่อมโทรมอีกทางหนึ่ง โดยเฉพาะปริมาณอินทรีย์วัตถุลดลงอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอินทรีย์ต่ำกว่าร้อยละ 0.6 ทำให้การใช้ธาตุอาหารและปุ๋ยในดินขาดประสิทธิภาพ

2) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก ผลกระทบต่อการเป็นอยู่ของมนุษย์ชาติที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรเพื่อมุ่งพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดยขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและอ้อม คือความแปรปรวนของสภาพดินฟ้าอากาศเพิ่มขึ้น ทั่วโลกประสบปัญหาน้ำท่วมฉับพลันและฝนแล้งในเวลาเดียวกัน ที่ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งชีวิตและสินค้าเกษตร

3) ขาดการใช้เทคโนโลยี ขาดการบูรณาการทางเทคโนโลยีให้อยู่ในภาพรวมที่ง่าย สะดวก กับการใช้ ประกอบกับการส่งเสริมและเผยแพร่องค์ความรู้ไม่ทั่วถึง ไม่ต่อเนื่อง ปรับเปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารระดับสูง เทคโนโลยีหลายชนิดดีแต่ไม่ประสบความสำเร็จ เช่น มาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรตามระบบ GAP (Good Agricultural Practices, Good Aquatic Practices และ Good Animal Practices) ที่เป็นมาตรฐานสมัครใจ แม้ว่าจะควรเป็นมาตรฐานบังคับเพราะเกิดประโยชน์ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค เพราะมาตรฐาน GAP ครอบคลุมถึงการเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม การจัดการดิน การดูแล (ใช้ปุ๋ย การควบคุมแมลงศัตรูพืช) อย่างถูกต้อง เก็บเกี่ยวผลผลิตตามอายุ มีระบบขนส่งที่ไม่ปนเปื้อน สุดท้ายมีการ

เก็บสินค้าคงคลังอย่างถูกต้อง เพื่อให้ทรงคุณภาพนานที่สุด อาจกล่าวได้ว่า GAP ผู้ผลิตปลอดภัย ผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริโภคก็ปลอดภัยด้วย

ค. ปัญหาการถือครองที่ดิน เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการพัฒนาผลิตภาพการผลิต เนื่องจากเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินของตนเอง ไม่มั่นใจกับการลงทุนในผืนดินที่ได้เช่าทำการเกษตร ในปี 2553 พบว่าพื้นที่ถือครองทางการเกษตร 151.9 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 47.37 เป็นการใช้ที่ดินเพื่อการทำไร่และทำสวน ประมาณ 35 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 21.37 (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2555)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ผลการดำเนินงานแบบบูรณาการจากภาครัฐ เอกชน และเกษตรกร ผลักกำลังกันทำงานมีเป้าหมายเดียวกัน คือสินค้ามีคุณภาพจึงเกิดเป็นรูปแบบการดำเนินแบบบูรณาการ (ทุเรียนโมเดล) ส่งผลให้ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ ได้รับความนิยมนอย่างมากจากผู้บริโภค ราคาซื้อขายจึงขยับราคาขึ้น โดยเฉพาะปัจจุบันเป็นสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ที่ได้รับการกำกับดูแลการผลิตจากภาครัฐ อย่างเข้มข้น จึงทำให้ราคาสูงไม่ต่ำกว่า 150 บาทต่อกิโลกรัม เกษตรกรมีรายได้สูงมากขึ้น เศรษฐกิจในภาพรวมของจังหวัดศรีสะเกษดีขึ้นตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งผลิตทุเรียนคือ อำเภอขุนหาญ อำเภอกันทรลักษ์ เป็นต้น

การนำผลิตผลทางการเกษตรมาแปรสภาพจากลักษณะเดิมไป เป็นกระบวนการผลิตไม่ซับซ้อน ซึ่งอาจเกิดจากการแปรสภาพตามธรรมชาติให้ต่างไปจากเดิมเพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ทุเรียนเราสามารถรับประทานได้ทั้งสุกและห่ามแล้วแต่คนชอบ นอกจากนี้ยังนำไปใช้ทำอาหารได้อย่างหลากหลาย แม้แต่เมล็ดก็รับประทานได้แต่ต้องทำให้สุกก่อน หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตได้แล้ว เกษตรจะต้องมีการจัดการเพื่อรักษาคุณภาพของผลผลิตให้สมบูรณ์ที่สุดจนกว่าจะขนส่งถึงมือผู้บริโภค ซึ่งจะต้องเป็นไปตามวิถีธรรมชาติ หรือหากจำเป็นต้องใช้สารเคมี ก็ควรใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามที่มาตรฐานกำหนด

5. ประโยชน์และโทษทางโภชนาการของทุเรียน

1) สรรพคุณของทุเรียน ช่วยทำให้ผิวกาย (เนื้อทุเรียน) ช่วยแก้โรคผิวหนัง (เนื้อทุเรียน) สารสกัดจากใบและรากทุเรียนใช้เป็นยาแก้ไข้ได้ ด้วยการใช้น้ำจากใบวางบนศีรษะของผู้ป่วยจะช่วยลดไข้ได้ (ราก, ใบ) ทุเรียนมีสรรพคุณช่วยแก้อาการท้องร่วง (ราก) ช่วยขับพยาธิ (ใบ, เนื้อทุเรียน) ทุเรียนมีสรรพคุณทางยาช่วยแก้ดีซ่าน (ใบ) ช่วยทำให้หนองแห้ง (ใบ) ช่วยแก้ตานซาง (เปลือก) ช่วยรักษาโรคคางทูม ๖เปลือก) ช่วยแก้หน้าเหลืองเสีย (เปลือก) ช่วยแก้ฝี (เปลือก) ช่วยรักษาแผลพุพอง (เปลือก) ใช้สมานแผล (เปลือก) เปลือกทุเรียนใช้ไถ่ขูดและแมลง (เปลือก)

2) คุณค่าทางโภชนาการของเนื้อทุเรียนต่อ 100 กรัม คุณค่าทางโภชนาการ สรรพคุณของทุเรียนพลังงาน 174 กิโลแคลอรี คาร์โบไฮเดรต 27.09 กรัม เส้นใย 3.8 กรัม ไขมัน 5.33 กรัม โปรตีน 1.47 กรัม

วิตามินเอ 44 หน่วยสากล วิตามินบี 1 0.374 มิลลิกรัม 33% วิตามินบี 2 0.2 มิลลิกรัม 17% วิตามินบี 3 1.74 มิลลิกรัม 7% วิตามินบี 5 0.23 มิลลิกรัม 5% วิตามินบี 6 0.316 มิลลิกรัม 24% วิตามินบี 9 36 ไมโครกรัม 9%

3) **ประโยชน์ทางโภชนาการของทุเรียน** วิตามินซี 19.7 มิลลิกรัม 24% ธาตุแคลเซียม 6 มิลลิกรัม 1% ธาตุเหล็ก 0.43 มิลลิกรัม 3% ธาตุแมกนีเซียม 30 มิลลิกรัม 8% ธาตุแมงกานีส 0.325 มิลลิกรัม 15% ธาตุฟอสฟอรัส 39 มิลลิกรัม 6% ธาตุโพแทสเซียม 436 มิลลิกรัม 9% ธาตุโซเดียม 2 มิลลิกรัม 0% ธาตุสังกะสี 0.28 มิลลิกรัม 3% ร้อยละของปริมาณแนะนำที่ร่างกายต้องการในแต่ละวันสำหรับผู้ใหญ่ (ข้อมูลจาก: USDA Nutrient database) ประโยชน์ของทุเรียนประกอบไปด้วย

1) ทุเรียนพันธุ์หมอนทองสามารถช่วยลดระดับไขมันหรือคอเลสเตอรอลได้ เพราะทุเรียนสายพันธุ์นี้มีสารโพลีฟีนอล (Polyphenols) และมีเส้นใยที่ช่วยลดไขมันได้ แต่จะต้องรับประทานแค่ 1 พูต่อวัน (นพ. กฤษดา ศีรามพุช)

2) ทุเรียนมีสารต่อต้านอนุมูลอิสระ (โดยเฉพาะพันธุ์หมอนทอง) การบริโภคทุเรียนในปริมาณที่เหมาะสมจะช่วยป้องกันการเกิดโรคในมนุษย์ได้ เช่น โรคหัวใจ และโรคมะเร็ง เป็นต้น

3) ทุเรียนจะมีไขมันมากก็ตาม แต่ก็ยังเป็นไขมันชนิดดีที่ไม่เป็นโทษต่อร่างกาย

4) เส้นใยของทุเรียนมีส่วนช่วยในการขับถ่ายให้สะดวกยิ่งขึ้น

5) ผลสามารถนำมาแปรรูปหรือทำเป็นขนมหวานได้หลายชนิด เช่น ลูกกวาดโบราณ, ขนมไหว้พระจันทร์, ขนมปังสอดไส้, ไอศกรีม, มิลค์เชก, เค้ก, คาปูชิโน, ข้าวเหนียวทุเรียน, เต็มโพยะก์, ทุเรียนดอง, ทุเรียนแช่อิ่ม, ทุเรียนกวน, ทุเรียนกรอบ, แยมทุเรียน ฯลฯ

6) ทุเรียน ประโยชน์ของเมล็ดทุเรียนสามารถรับประทานได้ โดยนำมาทำให้สุกด้วยวิธีการคั่ว การทอดในน้ำมันมะพร้าว หรือการนึ่ง โดยเนื้อในจะมีลักษณะคล้ายกับเผือกหรือมันเทศแต่เหนียวกว่า

7) ใบอ่อนหรือหน่อของทุเรียนสามารถนำมาใช้ทำอาหารบางอย่างคล้ายกับผักใบเขียวได้เช่นกัน

8) เปลือกทุเรียนสามารถนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงในการรมควันปลา

9) เปลือกนำมาผลิตทำเป็นกระดาษได้ ซึ่งจะมีเส้นใยเหนียวนุ่มและเหนียวกว่าเนื้อกระดาษสา

10) ประเทศอินโดนีเซียมีการนำดอกทุเรียนมารับประทาน

11) สำหรับความเชื่อในบ้านเรานั้น การปลูกต้นทุเรียนไว้ในบริเวณบ้าน (ปลูกทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ) เชื่อว่าผู้อยู่อาศัยจะเป็นผู้มีความรู้ แก้ววิชาการเรียน หรือเป็นผู้รู้มาก เพราะคำว่าทุเรียนมีเสียงพ้องกับเกี่ยวกับการเรียนนั่นเอง

4) **โทษของทุเรียน** เนื่องจากทุเรียนเป็นผลไม้ที่มีน้ำตาลสูงและยังอุดมไปด้วยไขมัน และกำมะถัน ผลไม้ชนิดนี้จึงไม่เหมาะสำหรับผู้ป่วยที่เป็นโรคเบาหวาน เพราะหากรับประทานเข้าไปอาจจะทำให้ระดับน้ำตาลในเลือดสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้รู้สึกไม่สบายเนื้อสบายตัว ทำให้เกิดร้อนในอีกด้วย และ

สำหรับบุคคลทั่วไปควรจะมีโรคแต่น้อย และยังมีความเชื่อโบราณที่ห้ามให้หญิงตั้งครรภ์หรือผู้ที่มีดินโลหิตสูงรับประทานทุเรียน และไม่ควรรับประทานทุเรียนร่วมกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และกาแฟ เพราะเป็นของร้อนทั้งคู่

บทสรุป

อัตลักษณ์ทุเรียนจังหวัดศรีสะเกษ ในปัจจุบันเป็นเพียงทุเรียนพันธุ์หอมทองคุณภาพสูงที่ปลูกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากแหล่งปลูกทุเรียนชื่อดังอื่น ๆ เช่น ในจังหวัดนนทบุรี มีทุเรียนพันธุ์ก้านยาว จังหวัดอุดรธานี มีพันธุ์หลงลับแล และหลินลับแล และอีกทั้งทุเรียนของประเทศกัมพูชาที่พัฒนาจากทุเรียนพันธุ์ชะนีของไทย เป็นต้น ดังนั้นหากในอนาคตจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือในประเทศไทย หันมาปลูกทุเรียนพันธุ์หอมทองกันเพิ่มขึ้นเอกลักษณ์ที่จะใช้แสดงลักษณะเฉพาะของทุเรียนศรีสะเกษ จะค่อยลดความสำคัญลงเพราะการผลิตสินค้าคุณภาพที่ดีใกล้เคียงกันสามารถทำได้ทุกจังหวัด จังหวัดศรีสะเกษ จำเป็นต้องพัฒนาสินค้าใหม่เพื่อที่จะสามารถแข่งขันกับผลไม้จากแหล่งอื่นหรือประเทศในกลุ่มอาเซียนได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2552). *เอกสารวิชาการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร*. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.
- _____. (2555). *เอกสาร "สถิติการเกษตรของประเทศไทย 2554"*. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.
- กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2563). *ความสำคัญของการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร*. กรมส่งเสริมการเกษตร. สืบค้น 6 มีนาคม 2563. จาก www.sceb.doae.go.th/data/.
- ธมลวรรณ เจริญวงศ์พิสิฐ. (2563) *งานเทศกาลงานข้าวโพดหวานและของดีศรีรัตนะ*. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. สำนักงานจังหวัดสุรินทร์. สืบค้น 8 มีนาคม 2563. จาก <https://www.thairath.co.th/news/local>.
- ประสาธ เกศพิทักษ์. (2563). *สินค้าเกษตรก้าวสู่โลกยุคใหม่*. สืบค้น 10 มีนาคม 2563. จาก <http://www.thaifert.com>.
- ประกาศสำนักทะเบียนกลาง. (2562). *เรื่องจำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร*. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
- ศูนย์ปฏิบัติการข้าวส่งเสริมการเกษตร จังหวัดศรีสะเกษ. (2557). *การประชุมคณะกรรมการเพื่อจัดเตรียมงาน "เทศกาลเงาะ - ทุเรียน และของดีศรีสะเกษ"*. ศูนย์ปฏิบัติการข้าวส่งเสริมการเกษตร.
- _____. (2554). *คู่มือการปฏิบัติดูแลทุเรียนจังหวัดศรีสะเกษ*. ศูนย์ปฏิบัติการข้าวส่งเสริมการเกษตร. จังหวัดศรีสะเกษ.

- ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษและสำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ. (2561). *คู่มือการจัดการสวนทุเรียนศรีสะเกษ: ทุเรียนภูเขาไฟ สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์*.
_____. (2557). *รายงานความก้าวหน้าโครงการส่งเสริมและพัฒนาด้านการผลิตสินค้าเกษตร*. จังหวัดศรีสะเกษ.
- สมพูนทรัพย์ กล้าวิกรณ์. (2563). *การสร้างคุณภาพผลผลิตทุเรียนพรีเมียม*. (Premium). สำนักงานสภาเกษตรกร จังหวัดอำนาจเจริญ. เอกสารบรรยาย. สืบค้น 6 มีนาคม 2563. จาก <http://www.nfcmnat.com/index.php/showevents/345-600606001>.
- สว่าง กาลพัฒน์. (2563). *ส่งเสริมปลูกทุเรียนภูเขาไฟและท่องเที่ยวเชิงเกษตร*. สืบค้น 7 มีนาคม 2563. จาก https://www.technologychaoban.com/bullet-news-today/article_112751.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2563). *อนาคตทุเรียนไทย*. สืบค้น 7 มีนาคม 2563. จาก <http://oldweb.oae.go.th/download/price/monthlyprice/Horticulture/durian>.
- เสริมสุข สลักเพ็ชร์ และคณะ. (2550). “โครงการการจัดการผลิตทุเรียนคุณภาพสำหรับบริโภคสดเพื่อการส่งออกในลักษณะเครือข่ายธุรกิจที่มีความมั่นคงและยั่งยืนระหว่างเกษตรกรและผู้ประกอบการ”. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
